

Вари кредитдижъ!..

ЛАЗИМ ВУЙИБРА, ДАРУБРА ГЪАДАБГЪУРИ, БУРЖАРИЪ МАХЪАНАЙ

Гъаму макъалайиъ йиз дустру узуз ктибту саб ихтилатнакан пидизачвуз: «...Узу лисундин вахтна хулаз гъягъю-райза, рьякьюъ йиз гъунши алахъунзуз улихънаси дугъахъди гизаф гъягъюб-гъюб ади шуйич. Узу дугъаз, гъач эъ машиндиъ, гъахурзаву, гъапунза. Дугъу, хулазди гъягъюрдарза, буржди кайи пул тувуз душну ккунду, дидин вахт дурна, гъапи.

Мугъяммад аль-Къагъиби

Думу рьякьюъ гъитну гъягъюз нач гъабхъири сабан думу наана гъягъюруш гъаина духну, хъа хулаз гъягъидича, к'ури фикир дап'ну гъапиза: «Дус, увуз лазим вуйи йишвахъна гъахурзаву». «Ваъ, ваъ инжик хъуб лазим дар», - гъапи гъуншиди. «Дус, дус ухъу гъазира чиб-чпиз дицикъан рьякьюри шулдархъа, гъарур чан ляхнихъ шулу, хъа гъуншйир к'ваинкъан шулдархъуз, эъ узу гъи гъазира фук'а ап'урадара», - гъапиза. «Гъякъ к'урава, чиб-чпиз цибт'ан рьякьюри шулдархъа. Эгер уву мици к'уруш, гъач гъягъюрхъа», - дупну, гъунши машиндиъ эъну. Рьякьюъ гъунши пулар гъисаб ап'ури, жа-жаради конвертарий иври, дурарин зиин фу-вуш бик'урайи. Узуз дугъу гъап'раш гъерхуз ккун гъабхъизуз, амма думу гафар мянфяаът к'трударикан вуйибдикан фикир дап'ну, гъедрерхди гъитза. Хъа гафар гъуншиди чав, гъамциб суалниинди ккергъу: «Яв к'ваинди имдарнавхъа ич хълариз вуйи хулаъ ккипнайи халачи? Гъамус думу ккипуз шлуси имдар, йирси дубхъна» - «Ваъ, гъаз дици к'урава? Йиз рьякьювалиан, пуз шулки, думу ц'ийиди ими!» - «Думу яв рьякьювалиан ву, хъа йиз хпирин рьякьювалиан думу гъадмукъан йирси дубхънаки, гъятта йиз хпириз хъларихъан начра кмиди шуйи ва учу дидин ерина жараб гъадабгъуз мажбур гъахъунча, ц'ийиди 24000-диз гъадабгъунча». «Багъади ву ахир», - гъапиза узу.

Кредитдиж мутмийр гъадагъуз ухъуз мумкинвал туврайиб – му ихъ к'ул'ина дурнайи бала ву

«Хъа масу туврайири учуз, ужудди тувраза, гъапну, ва гъазира учу думу кредитдиж гъибисунча, гъар вазли 2000 туври, пул гъябгърубкъан аъгъю шулдар». Магъа гъамци гафар-ч'алар ап'ури, учу халачийр туврайи магазиндиж гъафича. Гъуншиди чан бурж тувну, хъасин, жара магазиндиж душну ккунду, душваъра пул тувру вахт дурна, гъапну. Мушваъ дугъуна хпирин плазменный телевизор

28000-диз гъадабгъунийи, ва гъар вазли 2200 манат динара кредитдин тувну ккунду. Душваъра душну, пул тувунча. «Ккудубк'уна?», - к'ури гъерхза. Гъуншиди гъапи: «Ваъ сабан. Учу 16500-диз кондиционер гъадабгъунча, хулаъ айиб йирси дубхъна ва сесра гизаф шуйи». «Кредитдиж?», - гъерхза узу. «Ав», - гъапи гъуншиди. Учу жара магазиндиж гъушча, ва дугъу 1300 манат дидинра туву.

Нумрайиъ:

маш 4

Гъудган ап'руган йиз улихъ Къяба хъайиганси шулзуз

маш 5

Сижарна-швупш

маш 6

Абийр-бабарик тягънийр кирчри, дураринна сес за мапан

Халкъдиж мянфяаът туву кас

ГЪЯЖИ ИБН МУГЪЯММАД АЛ-КЪУЖНИКИ (1897-1983)

Малла Мазагай ибн Уъсмийл ал-Къужникийин тялимарикан санур Гъяжи ибн Мугъяммад ал-Къужники вуди гъахъну, хъасин дугъкан ужур адлу аълим гъахъну. Думу 1897-пи йисан Къужник гъулаъ, Келт'лер-Мазакъ'арин тухмиъ Мугъяммаддин хизандиъ бабкан гъахъну. Дугъан адаш Мугъяммад аъдатлу къялан нежбер ва къялан илимлу муъмин кас вуйи. Гъяжийи бинайин ва асасан илимдин аъгъювалар чан устаз Малла Мазагайихъ ва гъазира Малла Аъдихъ гъадагъну.

Аъбдул Мут'алиб-гъяжи
Гъязрати Аълиев

Саб къадар илимдин аъгъювалар гъадагъган, думу Кафари Табасарандин Зил к'уру гъулаз гъягъюру ва душваъ 5 йисан тялимвал ап'уру. Дидин къяляхъ хъана чпин гъулан устазарихъ заан дережайин илмарин аъгъювалар гъадагъуз гъюру. Марцци диндин илмарихъна дугъу Тиб илим, Кашфун нуранийю илмар, Аъраб ва Тюрк ч'алар дургъуру ва думу ч'аларинди вуйи эсерарихъди таниш шулу.

Урхивал саб къадар тамам хъпан къяляхъ дугъаз Шила гъулан мистаз ляхин ап'уз теклиф дивнийи, хъа гъадму вахтари Совет гъюкуматди гъуларин мистар лихивалин къайда къат'и ап'уру ва хъяркъюру, дурарикан мяишатарин жюрбежюр идарийр: искалатар, халачи убхру маскурар вая совет мектебер ап'уру. Илим кайи касди, ясана саб ляхнин кесп кайири, дурарикан манфяаът кадабгъну ккунду гъаму дюн'яйин хайирназра ва Ахиратдин ужуб аъмалназра.

Имамари кан ккун апура!

Духовный управлениеи Дагъустандин имамари кан жвуми-гъудгнар ихъ «Къунут» (Магъдина) урхуб ккун апура, Аллагу Тааляйи мусурмар къаза-балйирихъан урхюз клури, хас вуди ихъ Дагъустан уьхюз гъарсаб къаза-балйирихъан ва футнийирихъан!

Ухъуз рябкъюрахъузки, фици Исламдин душмари ихъ мусурмар гъюкуматариз илзигураш. Саб себебра адарди инсанарин, гъюкуматарин арайи футна ипра. Ухъхан му дюшюшди шлуб дураризра, ухъузра дюа апуб ву. Пайгъамбарин ﷺ гъядисди дупна: «Дюа мусурмар касдин яракъ ву». Гъаци вуйиган, гъачай вари мусурмарихъан дюа апубидихъа

ва ихъ Дагъустан мицдар футнийирихъан урхюз ккун апубидихъа. «Къунут» исихъ улупнайиганси урхуб ужу ву, фици къаза-балйирихъан урхюз гъаму жюрей-инди ккун апуб ужу ву.

Гъит Аллагу Тааляйи ихъ дю-ыйир къабул апури! Вари мусурмар къаза-балйирихъан, футнийирихъан урхри, гъаму гъисабнаан - ихъ Дагъустан! Амин.

ДУМД

Намус уьхъй, инсанар

Девлетнан ад гъазанмиш апубахъ хъюгъну,
Ягъ-намус ликрикк миккиван, эй инсан!
Фурс мапан, кас, жарарин кефийир дюргъну,
Гъаму жил'ин гъузуз ккава швуд йисан?
Пирмягъамед Къасумов

Ав, гизафдари девлетнахъ хъергъну, ягъ-намус ликрикк ккивна. Гъаз ву йиз му девлет, узуз мидкан фу мянфяаьт шула клури, саризкъан фикир апуз ккундар. Эгер думу девлет дугъу гъялал рякъюьди гъазанмиш апууйиш, гъафра пуб герек даршлийи. Ваь, ахъюсиб пай инсанарин дици шуладар. Думу гъялал вуш, гъярам вуш, фикиркъан тутруву инсанарра а. Дурари гъит думу гъялал вушра, гъярам вушра, узуз ибшири клури, фикир апуру.

Ансар Рамазанов
ansarassalam@mail.ru

Ягъ-намусдикан ухъу фу клурухъа, гъяйтдиш удуч'вган, варидин гъял рябкъюрахъуз. Ахъюр-бицир имдар, гъарур чав чан ахъюр духъна. Саспи абийир-баварихъан чпин веледариз насигъяткъан тувуз шули имдар, гъаз гъапиш веледари абийир-баварик тягъийир кирчра. Аьжайиб вахтнахъна дуфнадаринхъа ухъу! Кючейиьди гъягъюрайири аьгъдардикъан тмунирик курк'иш, гъалмагълар апуру - гъаму къадар ухъу агъирлу духънахъу.

Гъадмукъан дамагъ кади ухъу му жилиин лиурахаки, гъирагъдихъан гъилигиз, ухъу кечмиш хъуваликан гъич фикиркъан дарапуруб рябкъюру. Гъаз, фу ляхниан инсан мици шула? Сабпи нубатна дурариз бициди имиди тербия адруб рябкъюра. Хъа шли тувдихъа дурариз тербия, адаш, арагъ дубхъну, кючейиь шлуган, хъа дадасан клуруш веледар хулаь дитну, ярхи йигъди футнийири апури, ихтилатар агури жарарихъ шлуган. Гизафси магъа гъамцдар хизанариан ужуб дару хасиятнан, тербия адру веледар удуч'вури шулу. Аби-бабу тербия тутруву веледар дишлади аьгъу шулу. Ав, гъацдар веледар шулуки, чпи ахъю гъахъиган, ужуб-харжиб абгури, аьгъдруб аьгъу апури, дурар гъякъ рякъюхъна гъюру, амма мицдар дюшюшар, гъяйифки, циб'тан адар. Веледди нумуна гъадабгъуру чан аба-бавхъан, хъа ухъу улихъ гъапиганси, эгер адаш кючейиь пиян духъну дахънаш, дадара футнийири агури лиураш, веледари гъап'дихъа, дурарра чпиз абийир-бавари улупурайи рякъюьди гъягъиди сарун.

Ягъ-намус инсан заан дережайиз адагъруб ву, гъюрмагълу мусурмар гъардшар ва чийир. Эгер ахъюр-бицир аьгъяди гъахъиш, ухъу жарариз гъюрмагъ апури, ухъузра имбудари гъюрмагъ апури ва ихъ веледара ахъюр-бицир аьгъяди хъиди. Инсандиь нач имдуган, дугъу фу-вушра апуз мумкин ву, ва дугъаз чав фу гъап'ишра, гуч'и шулдар, гъаз гъапиш дугъаз я нач фу-вуш аьгъдар, я ягъ-намус адар, ясана диндикан хабар адар.

Пайгъамбари ﷺ гъапу: «Аллагу Тааляйиз Чан лук'и терг апуз ккун гъабхъиган, Дугъу думу нач'валихъ мягърум апуру, хъа Аллагъди ﷻ думу нач'валихъ мягърум гъап'ган, думу варидариз даккун шулу ва дугъазра имбудар даккун шулу». Жара гъядисди дупна: «Гъарсаб диндин чан хасият а, хъа Исламдин хасият нач'вал ву». Аллагу Тааля ухъуз кюмек ишри, аьзиз ватанагълийири!

«Намус» гафназ дахил духъна Гъир'ятвал,
Эдеблувал, Аькъюлувал, Инсанвал.
Аьйиб адар, апузачвуз миннатра:
- Аллагъисан, намус уьхъй, Инсанар!
П. Къ.

اللَّهُمَّ اهْدِنِي « اهْدِنَا » فِيمَنْ هَدَيْتَ ، وَعَافِنِي « عَافَا » فِيمَنْ عَافَيْتَ ، وَتَوَلَّنِي « تَوَلَّانَا » فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ ، وَبَارِكْ لِي « لَنَا » فِيمَا أَعْطَيْتَ ، وَقِنِي « قِنَا » بِرَحْمَتِكَ شَرًّا مَا قَضَيْتَ ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ ، وَإِنَّهُ لَا يَدُلُّ مِنْ وَالِيَّتِ ، وَلَا يَعِزُّ مِنْ عَادِيَّتِ ، تَبَارَكَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ ، فَالْحَمْدُ عَلَى مَا قَضَيْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ « نَسْتَغْفِرُكَ وَتَتُوبُ » إِلَيْكَ اللَّهُمَّ كُنْ عَنَّا شَرًّا مِنْ يَرِيدُ بِنَا سُوءًا فَإِنَّكَ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْإِسْتِقَامَةَ مَعَ التَّوْفِيقِ وَحُسْنَ الْخَاتِمَةِ ، اللَّهُمَّ اكشِفْ عَنَّا مِنَ الْبَلَاءِ مَا لَا يَكْشِفُهُ غَيْرُكَ ، اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَكْرِ وَالْإِسْتِزْجَارِ مِنْ حَيْثُ لَا نَشْعُرُ فِي سَاعَةٍ مِنْ لَيْلٍ أَوْ نَهَارٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، اللَّهُمَّ احْفَظْ بِلَادَ الْمُسْلِمِينَ وَدَاغِشْتَانَ خَاصَّةً ، مِنْ جَمِيعِ الْمَصَائِبِ وَالْأَفَاتِ وَالْبَلِيَّاتِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، اللَّهُمَّ اضْرِبْ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بِالظَّالِمِينَ وَأَخْرِجْنَا مِنْ بَيْنِهِمْ سَالِمِينَ ، وَصَلَّى اللهُ تَعَالَى وَسَلَّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ ، رَبِّ « رَبَّنَا » اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ، آمِينَ

Аллагъуммагъдини(на) фи ман гъадайт(а), Ва аьфини(на) фи ман аьфайт(а), Ва таваллани(на) фи ман таваллайт(а), Ва барик ли (лана) фи ма аьт'айт(а), Ва кыни (на) бирагъматика шарра ма къазайт(а). Фаиннака такъзи вала юкъза аьлейк(а), Ва иннагъу ла язиллу ман ввалайт(а), Вала язизу ман аьдайт(а), Табаракта Раббана ва тааьлейт(а), Фалакал гъямду аьла ма къазайт(а), Астагъфирука ва атубу илейк(а), Аллагъумма куффа аьнна шарра ман юриду бина суан фаиннака ашадду баъсан ваашадду танкила, Аллагъумма инна нас'алукал истикъамата мяаь ттавфикъи ва гъюсналь хатимагъ (ти), Аллагъум-

макшиф аьнна миналь балая ма ла якшифугъу гъайрук(а), Аллагъумма инна нагузубика миналь макри валь истидраччи мин гъяйсу ла наш'уру фи саагтин мин лейли ав нагъарин бирагъматика я аргъяма ррагъимин(а), Аллагъуммагъфаз биладаль муслимина вадагъистана хассагъ(тан), мин жамиль масаби вальафати вальбалийяти бирагъмати-ка я аргъяма ррагъимин(а), Аллагъуммазриб бяъза ззалимина биззалимин ва ахрижна мин байнигъим салимин(а), Ва саллаллагу тааьла васаллама аьла сейидина мугъяммадин ва аьла алигъи васягъбигъи ачмаин(а), Раббигъфир (Раббана) варгъям ва анта хайру ррагъимин. Амин!

Оливер Стондин бали Ислам къабул гъапу

Голливуддин адлу кинорежиссер, продюсер ва сценарист Уильям Оливер Стондин бали Шондди Ислам къабул гъапу. Му ляхникан дугъу учв Ирандиь айиган мялум гъапу клури, хабар тувра «Франс-Прессди».

Чав къабул гъапу къарарнакан ктибури, Шондди, христианствойиз ва иудаизмиз къаршу вуйиб фукара гъап'ундарза, анжагъ имбу пайгъамбарси, Мугъяммад пайгъамбар ва дугъан дин къабул гъап'унза, - гъапу. 2011-пи йисан сентябрин вазли Торонто шагъриь клури гъубшу кинофестивалиь Шондди Тегерандин ядерный программийин ва Ирандин политикайин тереф

уьхъюри гъапу: «Дурариз (иран-луйириз) чпин гъюкумат фици дубхну ккундуш улупуз ухъу

фужар ву?». Ислам къабул гъап'ган, Шондди чаз Аьли клуру ччур гъадабгъну.

Учредитель
Благотворительный фонд «Путь»,
Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана

Редакционный совет
Председатель редакционного совета муфтий РД
Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ

Заместитель муфтия РД
Махди-хаджи МУТАИЛОВ

Главный редактор
Айна (Патимат) ГАМЗАТОВА

Редактор
Ансар РАМАЗАНОВ

Канонический редактор
Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ

Корректор
Шарафудин ДАШДЕМИРОВ

Художник
Саид САИДОВ

Дизайн, вёрстка
Лейла ГУСЕЙНОВА

Менеджер
Абдусабир АХМЕДОВ
При перепечатке ссылка обязательна.
Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».

Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.
Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.
Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____

Тираж 2. 700 экз.

Сдано в печать 29 февраля 2012 г. в 20:00

Адрес редакции
367015, РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева, 2.
По вопросам подписки и доставки обращаться по телефонам: по Республике Дагестан – 8-988-699-28-24 по г. Махачкале - (8722) 914-222.
E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru

Дугъу йигъан 70 ражари туба апуйи

Туба апувалин мянайикан. Пайгъамбари ﷺ гъядисдиъ дупна: «Дугъ-риданна Аллагу Тааблайи Чан рягъмат йишвну тарабгъуру, йигъну гунгъар гъаплу касдин туба къабул аплуз. Ва Дугъу йигъандин арайиъ Чан рягъмат тарабгъуру йишвну гунгъар гъапларин туба къабул аплуз. Ва гъамци давам хъибди ригъ алабхъру терефнаан ригъ гъудубчъвайизкъан» (Муслим, № 2759).

Ислам Гъямзатов

Гъарсаб гунагънан туба дапину ккунду. Гунгъар къюб жорейиндар шулу:

- 1) инсандихъди алакьалу гунгъар;
- 2) Аллагу Тааблайихъди алакьалу гунгъар.

Инсандихъди алакьалу гунагъ – сар касди жарариз зарар тувган, я зулум гъапган, ясана жарарикан футна гъапган шулайиб ву. Дугъан туба къабул апбан бадали, гъамцдар шартлар тамам дапину ккунду:

1. Сарун думу гунгъар текрар дарапуб.
2. Гъаплу гунагънан швумал хъуб.
3. Думу гунагъ апурдарза клури, ижми ният апуб.
4. Зулум тувурикан афв ккун апуб ва фукла дугъан гъитибкинуш, думу къяляхъ апуб.

Аллагу Тааблайихъди алакьалу гунагъ – Аллагъдин ﷻ амур тамам дарапуб, Дугъу гъярам гъаплу ляхнар апуб ву. Туба къабул апбан бадали, гъамцдар шартлар тамам дапину ккунду:

1. Сарун думу гунгъар текрар дарапуб.
2. Гъаплу гунагънан швумал хъуб.
3. Думу гунагъ апурдарза клури, ижми ният апуб.

Гъаму зиыхъ улупнайи шартларикан сабкъан тамам дарапиди гъибтиш, туба къабул апурдар.

Эгер кивантлан туба гъапшиш, думу гунгъар фицдар ва фукъан гъахъишра Аллагъди ﷻ афв апур, иншаАллагу. Му гафар тасдикъ аптура гъядисди: «Гунгъарин туба апур, дурар заткъан дарапурик мисал ву».

Жара гъядисдиъ дупна: «Шли шубуб ражари «Астагъфируллагъаль аъзима ллази ла илагъа илла гъуваль гъайяль къайюма ва атубу илайгъ» гъапиш, дугъаз, ахю гунгъар ктарди, имбу вари гунгъарин афв апур, дурарин къадар гъюл'ин али кафкъан вушра».

Абу Гъурайрайихъан дуфнайи гъядисдиъ Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Валлагъи, Узу Аллагъдикан ﷻ афв апуб ккун апураза ва гъар йигъан 70 ражаритлан артухъ туба апураза» (Бухари, № 6307).

Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Эгер учвкан шликла гъадмукъан гизаф гунгъар гъапшиш, дугъан гунгъарин заваринна жиларин арайиъ йишв абцишра, дугъу туба гъапшиш, Аллагъди ﷻ афв апур». Гъюрматлу гъардшар ва чйир! Мелзнахъди туба апуб чъааън шулдар, ихъ жандкира туба дапину ккунду, яни гунагъ дебккуб. Хъа мелзниинди туба апур, жандкиинди дарапиди гъахъиш, ухъу Пайгъамбари ﷻ гъапи дестйирикан хъиди: «Шли мелзнахъди туба апуреш ва гунагъ дебккурдарш, думу чан Ахюр рихшант апурайирик мисал ву».

Пайгъамбари ﷻ учв гунгъарихъан марциди вушра, гъар йигъан 70 ражаритлан артухъ туба апур гъахъну. Эгер гунгъар ктру Пайгъамбари ﷻ йигъан гъаму къадар туба апур гъахънуш, ухъу, гунгъари алапнайидари, йигъан агъзур ражаритлан артухъ туба дапину ккунду. Гъит Аллагу Тааблайи ухъу кивантлан туба апурдарикан апри! Амин!

Вари кредитдихъ!..

1 « Хъасин машиндиъ эъган, дугъу гъапи: «Узу уву гизаф дерккрашулгъа?». Узу, сарун ккудубкину шул ва гъамус хулаз гъягъидича, клури фикир дапину, гъапица: «Ваъ, ваъ, фу клурава, узу гъи фукла апурадарза». «Дици вуш, - гъапну гъуншди, - гъач, хъана гъягъру йишвар имиди ву, душваризра пул тувуз вахт дубхъна. Учу телефизор гъадабгъган, думу дивуз ужубра гъадабгъбакк ккубкъну, ужудди, кредитдиз, 7200 манатдиз, фикир апурана: ужудди ккабхъунчуз. Гъамус дидинра 600 манат тувну ккунду». Дугъаз фу клуруш аьгъдарди, узу ккебехъну гъузун-

дирхрурихъна, дугъу бицидариз гъадгъахъ ккурттар кредитдиз гъидирхну, душвазра 400 манат тувну. Хъа дугъан холодильникдин 1100 тувуз гъушунча ва ахъириъ дугъу гъапну: «Газдинна акварин пул тувну ккундийи. Сарун баладар, дурар лихури имдаршул, магъа саягъ 5-ра дубхъна, гъамус хулаз гъягъюз хай шул». Сабур аплуз дархъири гъуншдихъан, дугъан гъазанж фукъан вуш, гъерхза. «Хъирихъди сатиди ич вазли 14800 удубчъвур. Йиз – 8000, хъа хъпирин – 6800. Фу гъабхъну?». «Гъунши, хъа гъаму гъадабгъуб вари увуз лазим вунузхъа?» -

инсанар гъамдин клуллантина чпин хуларин адагъну, фукъандар чпи гъаплу ляхин аьгъ аплуз даршули, ккерхну гъакину. Кредитдиз тувра клури, саспидари чпиз лазим вуйибра, дарибра гъадабгъури шулу. Му мутму гъадабгъур, саб фукла дубхъну, ляхин аплуз даршули гъахъиш, дугъхъанди дугъан вартлан багахълуйириз зегъмет алабхъуру - дурари думу кидипну ккунду. Мицдар дюшошар гизаф шула. Машинар гъадагъура кредитдиз, хъасин машин кубкину думу имдуганна кмиди, дурари имдру машиндин шубуд йисанкъан кредит туври гъузру. Ужу

Фукъан инсанари, кредитдиз мутмйир гъадагъну, гъамус чпихъан ваъ, чпин насларихъанра кмиди ктипиз даршлуси дебккна.

за. Дидинра пул тувбан къяляхъ, дугъу узхъан гъерху: «Уву гъялакди вуну?». Узу «ваъ» гъапунза, гъаз гъапиш дугъу хъасин гъапурш узурза аьгъю аплуз ккун гъабхъизуз. «Дици вуш, увура узухъди гъюруш ва ляхинра хътарш, гъач сабсана магазиндиз гъягъюхъа. Думу магазиндиан учу улихъ йисан къюрдну хъпириз 90000-диз шуба гъадабгъунча, гъаддинра пул тувну ккунду». Узу инчъ улупрус гъерхза: «Кредитдиз?». Дугъу «ав» гъапну. «Аьгъявуз гъунши, гъамус ужу ву, увуз фу ккундуш гъадму кредитдиз гъадабгъуз шулу, ва пул тувруганра цибди вуйиган рягъатди шулу. Месэла магъа узу 90000 дишлади тувайиз, гъар вазли 3500 туври шула». Узу дугъаз гъапунза: «Гъунши, дицдар шубйир алахъуз-сибкъан къюрд ухъухъ шулдар ахъир, ва думу алабхъну учу наана гъягъюрачвахъа, ляхнизтлан гъайри?» - «Фици наана гъягъюрчава, лиг ихъ гъуншдин хъпириз, ляхнизкъан гъягъюрдаршра, дугъанра гъамциб а. Эгер дугъан аш, йиз хъпирин гъаз хъибдар?! Учу думу кредитдиз гъибсинча ахъир ва ужуддира тувунчуз». - «Ав, ав!» - гъапица узу, пуз фукла имдуган. Хъасин учу гъушунча ккурттар

хъанара гъерхза узу. «Ваъ, вари лазим дар. Кредитдиз туврайи ахъир, гъаци вуйиган, гъадабгъунча. Пулра дишлади тувурдарва - рягъатди ву». «Хъа учуз фукъан гъубзру пуликан», - гъерхза. «Эгер гъамрарихъди газран, акварин ва жара гъамцдар услугарин тувш, 1350 шулу, хъа учуз 2350 манат гъубзру». - «Хъа му хизандиз гъубклинхъа?» - «Ваъ, гъелбетки гъубккурдар. Фици гъубкдихъа, шубурсана веледра дюрхну ккуниган», хъял кадиси дугъу жаваб туву ва гъюкуматди бици зарплатйир тувру клури, наразивалар улупуз хъюгъю. «Хъа фици яшамш шулачва?», - гъерхза узу. «Фици яшамш шулухъа, имбудариси учура бурж бисурча. Учхъан хъубси ци-цибди тувдича, фу вухъа?» Узу, клул илбицну ккебехъну гъузунза...

Ихъ клул'ина дуфнайи бала

Кредитдиз мутмйир гъадагъуз ухъу мумкинвал туврайиб – му ихъ клул'ина дуфнайи бала ву. Фукъан инсанари, кредитдиз мутмйир гъадагъну, гъамус чпихъан ваъ, чпин насларихъанра кмиди ктипиз даршлуси дебккна. Фукъан

хъибдаринхъа, эгер гъарури чахъан шлуб гъадабгъури гъахъиш. Ваъ, ухъу дамагъ кайидар вухъа, ухъу имбудариз ихъ адруб кредитдихъ гъадабгънура улупну ккунду. Магъа гъаму дамагъвалиан ухъуз гизаф читинваларра шула. Мидин гъякънаан Шариаьтди фу клураш, кивантлан гъапину ккундар. Процентар алди масу тувуз гъадабгъуз Шариаьтди ихтияр адар. Думу гъярам ву! Мидкан гъийин йигъан бицидаризра кмиди аьгъа, хъа саспидариз гъаз-вуш фикир аплуз ккунди адар. Ухъуз Шариаьтди дупнайибтлан, инсанари фу клуруш гъадарин фикир заанди шулу. Мици духъну ккундар.

Насигъят

Гъюрматлу газат урхурайидар, варидариз насигъят вуди пуз ккундузу, илагъки дишагълийириз: базарий ужудди туврайиб вари кредитдиз вушра, гъадабгъну ккундар, эгер ичв дидиъ мюгътаж'вал адарш. Саб фукла аплайиз, Шариаьтди гъадму ляхнин гъякънаан фу клураш лигай. Жарарин фу-вуш а, йиз адариз, клури, гъюжат бадали учвхъан удудукъру гужар апур, буржар мапанай!

Халкъдиз мянфяаьт туву кас

1 « Пяжи ибн Мугьаммад ва дугъан дуст Ислам 1930-1950-пи йисари Табасарандин гьуларий лицири Шариатдин ляхнар гьахуз кюмек апури гьахьну - имбу алимарихьна зияратариз гьагьюри, жиниди диндин аьгьовалар улупури, Шариатдин серенжемариь вафалуди иштирак шули, чпихьан удукьру сабанан кюмек ва лазим вуйи касдиз фунуб-вушра ужувлан кюмек апури гьахьну.

Дявдин кьаляхь йисари сад йигъан дурар Шила гьулаз чпин хялижвувахьна алдахьру. Дурар дунфайбдикан хабар шул сар дишагьлийиз. Думу дишагьлийин жилир, дявдиз гьушур, дяви ккудубкьну шубуд йис дубхьнашра, кьаляхь дунфайди, ва думу дишагьлий дунфу, Пяжи ибн Мугьаммаддихьан гьерхру: «Фила йиз жилир гьиди гьулаз?» Пяжи ибн Мугьаммадди кьуру: «Закур гьиринган яв жилир гьулаз хьиди». Аллагьу Тааьлайин амриинди, алимди гьапитанси, думу ляхин улубкьнийи. Дугьахьна жюрбежюр узьзарин сабабар апузра инсанар гьюри гьахьну, ва дугьу апурубдикан Аллагьу Тааьлайин амириинди варидариз кюмекра шули гьабхьну. Караматдин ва Тиб илмарин берекет дугьахьна чан устаз Малла Мазагай ибн Уьсмяил ал-Кьужникийихьан дунфайиб вуйи.

1974-пи йисан Пяжи ибн Мугьаммад, чан хизанра хьади, гьамусдин Огни шагьриз удучьвну гьагьюру. Душваьра сабабар апувалиин машгьул шулу ва илимдин аьгьовалар тарагьуз аьхю жафа зигуру. Саспидар дугьахьна хулаз илимдин аьгьовалар гьадагьуз гьюри гьахьну. Дугьу саб жюрейин диндихь хьадру ксар Аллагьдин ﷻ амриинди диндихьинди илткьну. Дурариз Шариатдин кьанунарин аьгьоваларикан баян апуру, аьраб-динди урхуз-бикьуз улупуру. Магьа дугьан сакьюдар тилимар: Малла Рамазан, Малла Таиб, Саид, Салигь, чан баяр Тагьир ва Зияуддин ва гь.ж. Дугьан бай Тагьириз шубур байна юкьур риш гьахьну. Дурарикан Ибрагьим кьуру бай абайин рякьюьди гьагьюра. Зияуддиндизра юкьур бай гьахьну, абин билиг дибиснайир ву Пяжи кьуру. Пяжи гьамусааьт Огни шагьрий саб мягьляин мистаь имамди лихура. Гьажийи, чан гьардши Шабанди ва чпин бабу 2010-пи йисан хьуб-пи фарз - гьаж - Аллагьу Тааьлайин кюмекниинди тамам гьапну.

Пяжи ибн Мугьаммад 1983-пи йисан Аллагьу Тааьлайин рягьматдиз гьушну. Чан аьхир гьюраийиб рякьюри, дугьу баяриз васият гьапну: «Узу кечмиш гьахьни йигъан узуз хтул хьиди, дугьаз йиз чьвур тувай ва дугьу йиз билиг гьадабгьиди». Аллагьу Тааьлайин кьудратниинди, гьадгьу гьапитанси гьабхьну. Думу аьхир рякьюз гьауз вари Огнийи аьлимар гьафнийи: Пяжи-Мугьаммад аль-Кьувигьни,

Малла Зейнутдин ал-Халагьни, Малла Рамазан ал-Думурхьили. Малла Рамазан ал-Думурхьилийи вааьз-насигьят апуз Малла Зейнутдин ал-Халагьийиз ихтияр тувну, думу имбудартан яшнан бицир вуди гьахьну ва улхуз кьувват гьадгьак гизаф кайи. Зейнутдин халуи гьапну: «Аллагьу Тааьлайи дупна: «Эй Адамдин бай! Узу аьжайиб шулза гьацир касдин, чаз учь кечмиш штур вуйибдикан аьгьашра, шадди вуйириин, чпихьан гьисаб-суал гьадабгьрубдикан аьгьадира вушра, амма шлубкьан гизаф девлет уч апурудин; аьжайиб шулза инсандиин, чаз накьв ккилибгурайиб аьгьади вушра, думу кас аьлхьруган. Узу аьжайиб вуза гьадму инсандиин, Ахиратдин йигь шлуб аьгьашра, дидкан фикир ктрудариин. Узу аьжайиб вуза гьадму инсандиин, дюн'яйин уьмур ухди гьагьгьруб аьгьади вушра, архаинди вуйириин. Узу аьжайиб вуза гьадму инсандиин, аьгьовалар мелз-ниин алди, кьваь адруриин, аьжайиб вуза гьадму инсандиин, шли жандак заьлан марцц апуру штухьди, хьа кьвахьди ва рюгьдихьди думу марцциди дар. Узу аьжайиб вуза гьадму инсандиин, фуж гьагьгьушнаь аш жара инсанарин камиваларин, хьа чан кьван камивалариз фикир тувурдар, ясана аьжайиб вуза гьадму инсандиин, аьгьадира вушра учь кечмиш шлуб сарна-сарди, накьвдиь учьвур сарна-сарди, амма дугьу шадвалар хьаьра. Дугьриданна Аллагьтан ﷻ гьайри жара ибадат апуз лайикь вуйир адар ва Мугьаммад ﷻ Йиз лукь ва Узу Гьанайир ву».

Дугьриданна, Малла Пяжи ибн Мугьаммад Аллагьу Тааьлайиз шлубкьан багахьна хьуз чалишмиш шлу ксарикан вуди гьахьну, хьа ухьу цибкьана гьадгьаз ухшар вуйиш, ихь аьгьвалатра гизаф бетер хьибдайи. Гьит ухьу Аллагьу Тааьлайиз багахь ва Думу рази шлу ксарикан ишри! Амин!

Гьудган апуруган йиз улихь Кьаьба хьайиганси шулзуз

Гьамд ибшри Аллагьдиз ﷻ, ихь «Ассалам» газат удучьвуз хьюгью йигьланмина дидихьди мани аьлакьйирий аьи ксар гизаф а. Дурарикан сар ву Жагьтил гьулан агьали Мустафа-гьажни Жамиев. Думу касдиз 2011-пи йисан Сулейман Керимовди гьау дестйирхьди гьагьдиз душну, чан хьубпи фарз тамам апуз мумкинвал гьабхьну. Инсан гьагьдиз душну гьафиган, дугьан юкьв хьанара думу гирами йишварихь ибшурни, дина хьанара гьагьюз кьуниганси шулу. Ав, хьа шлиз кьундархьа Пайгамбар ﷻ гьахьни йишваз гьагьюз? Йиз хиялнаан, гьаьк мусурман касдин юкьв гьарган дина гьагьюз кьунди, Пайгамбарихьна ﷻ зияратназ гьагьюз кьунди шулу. Мустафа халуи, «Ассалам» газатдикан чав фициб мянфяаьт ктабгьураш ктибтури ва чан гьагьдикан вуйи фикрар дидикьну, газатдин редакцияйиз кагьаз хьтапну. Магьа Мустафа халуи хьтапну кагьаз ичв фикирназ туврача, гьюрматлу газат урхурайидар.

«Гьюрматлу «Ассалам» газатдин редакция! Узу «Ассалам» газат чап апуз хьюгьхьанмина, думу газат урхури, дидихьди мани аьлакьйирий айир вуза. Му газат йиз илим ва узуз дарс туврайи мялим ву. Йиз гьамус 74 йис вуйиз. Бицидихьанмина узу Аллагьу Тааьлайин рякьюь ади, гьудган апури, ушв бисури айир вуза. «Ассалам» газат чап апуз хьюгьхьанмина, думу урхури, думу себег дубхь-

мусурмариз рякь ачмиш апури. Хьа гьамус узуз пуз кьундайиб саб вуйиз. Дюн'ийи фукьан вушра девлет хлиь аьи ксар а, амма Сулейман Керимов-стар Аллагь ﷻ кьваь ади, касибариз хил гьачабкьрудар агуб читин ву. Му касдиси гьамукадар ксариз гьагьдиз гьагьюз мумкинвал тувуз, сарианкьа удудукьур. Я Аллагь ﷻ, му касдиз, чан хизанариз саламатвал, жандин сагьвал тув, гунгьарин аьфв апин, Женнетра кьисмат апин! Амин! Керимовди узуз гьапну ужвал гьич гьархидарза, гьар гьудгнихь дугьаз дюаьра апури шулза.

Макка-Мадинайикан кьуруш, душваь гьагьдиз дунфайидариз чпин фарз лайикь вуйибси тамам апуз вари шартлар а. Ухьлан асиллу вуйиб душну Аллагь ﷻ бадали жьуван фарз-гьаж апуз ву. Узухьди саб хулаь ади, вари рукнар апури гьахьнийи гьаму ксар: Турфарин Мягьаммад-гьажни, Гурхьарин Жамалутдин-гьажни, Хьочнаарин Ариф-гьажни, Цанкарин Замир-гьажни. Гьаму ксарихьди узу вари рукнар сатиди гьапунза. Жьуван гьапну рукнарихьна учу хьанара жюрбежюр зияратаризра гьушунча. МашаАллагь, уткан йишвар вуйи. Учу наана гьагьюрушра, учуз аьгьдруб улупури, учухьди ихь Табасаран бай, Акьса гьулан агьали, рягьматлу Багьаутдиндин бай дестейин регьберин кюмекчи Рашид шуйи. Думура ужур сабурулу динагьли вуйи.

Учу кьаляхь хьадакьну гьюруган, Аьравияйин саргьятарихь гьауризи Пирами Кьур'андин китабар ва хьанара юкьуб китаб тувунчуз. Му пешкешариз дураризра аьхю чухсагьул кьайд апураза.

Жагьтил гьулан агьали Мустафа-гьажни Жамиев

ну Аллагьу Тааьлайин ва Пайгамбарин ﷻ рякьюьхьна, Шариатдихьна хьанара багахь гьахьнузу. Му газатди Ахиратдикан, Гьиямат йигькан ва гьацира му дюн'я фана шлуб вуйибдикан узуз хабар тувну. Гьит вари мусурмариз му ляхнаркан хабар ибшри ва чпин фарзар тамам апуз Аллагьди ﷻ тавфикьвал ва жандин сагьвал туври! Алгьамдулиллагь, Аллагьу Тааьлайи 2011-пи йисан узуз гьагьдиз гьагьюзра рякь ачмиш гьапну. Гьит Аллагьди ﷻ му фарз тамам апуз вари

Гьит Аллагьди ﷻ думу ватандиз берекет, рягьмат, ужулар туври. Алгьамдулиллагь, Пайгамбар ﷻ гьахьни жилиин зура магьа гьахьнуза, сарун му дюн'яйиь фукьара кьундаруз. Гьарийган узуз гьудган апуруган, йиз улихь гьадму Кьаьба хьайиганси шулзуз.

Гьит Аллагьди ﷻ вари мусурмариз гьагьдиз гьагьюз рякьяр ачмиш апури, вари мусурмар гьаьк рякьин алаьри, ухькан варидарикан Аллагь ﷻ рази ишри! Амин!»

Сижарна-швушв

РИШ ЖИЛИРИЗ ГЪУШГАН, ЖИЛИРИХЪДИСИ, ДУГЪАН БАГАХЪЛУЙИРИХЪДИРА
УЖУДАР АБЛАКЪЙИРИЪ ХЪУБ ЧАРАСУЗ ВУ

Сижар бабанна язна-йин арайиъ гъярхъиваларикан гизаф къадар къалхъбар ва зарафатар кадагънайган, дурар чиб-чпихъди албагну шулдар, кѳури фикир гъюру. Амма гизафси жигъил хизанариъ гъярхъувалар, гъелбетда, швушван ва сижарин арайиъ шулу, иллагъки мусурман хизанариъ, фицики ухъухъ аьдат ву хпир жилири чан хулаз хъади гъюри, хъа жилир хпирин хулаз гъягъюри ваъ.

Фатима
Мягъяммадрасулова

Уьмриъ гъарсар риш, жилириз гъушган, чарасуз ву багахъ аьлакъайиъ хъуб чан жилирихъдиси, дугъан багагълуйирихъди, ва иллагъки дугъан дадайихъди. Фуж шулуш дугъаз сижар – къямш, ясана дуст, душман, ясана къюрпи дада - швушв'ан, дугъу учв фици улупиш, гизаф асиллу ву, гъаддиан. Эгер албагну, хулаъ айидарихъди гаф саб вуди гъахъиш, дугъкан жилирра, сижарра, имбударра рази шул. Аьдат вуйиганси, аьлакъийр чѳюргъбан бина иллагъки швушванна сижарин арайиъ -гизафси хпарин арайиъ шлу даккнишнар вуди шулу. Хпир хайиз бализ чан дада вартган багагълу, вартган ккуни, чан уьмриъ вартган кѳакѳнаъ айир вуди шулу. Хъа швушв гъахиган, бай дадайихъан ярхла хъуз хъюгъру кѳури шулу саспидари. Ва гъамдиан гизафдариз, гъелелиг швушву фукѳа чѳуруб дарапѳишра, думу даккун шулу. Ав, эгер бали швушв хпан къяляхъ дицдар ляхнар апѳуруш, думу гъякъ дар. Дугъаз веледарин абийр-бабарихъна вуйи буржарикан аьгъяди ккунду. Гъамцдар себбарин кѳуллан гиранар ва гъярхъбар дарапѳиди, швушву шлубкъан му агъвалат чан хайирназ илтѳибкѳуз чалишмиш духъну ккунду. Бали швушв гъахну кѳури, дугъан дадайихъна вуйи ккунивал дубгну адрувалин сижар гъаври тѳаьну ккунду, хъа эгер чан швушван чаз риш духънайивалин фикир гъапиш, дугъан юкѳв хъана гизаф ачухъ ва разира кмиди шул! Чав къабул дапѳнайи жилир гъадму хпир – сижари - арайиз адаур, тербия тувур вуйибдикан

швушву гъархну ккундар. Эгер швушву сижариз фу къабулди вуш аьгъю дапѳну, гъадгъан кѳваз къабул шлуб апѳури гъахъиш, ужу хъибди. Фу дапѳнура гъюжатнаъ учѳвну ккундар. Гъюжатарикан гъелелиг саризра мянфяаьт гъабхъундар. Гъамци гъабхъиш, жилир хулаъ адру вахтна-ра, сижарихъди юкѳв дѳпну, гаф-чѳал апѳуз рагъятди хъибди. Гизафси швушванна сижарин арайиъ гиранарна гъярхъивалар дуланажагъдин кѳуллан ккергъру. Мяишат фициб саьгъниинди гъабхуруш, гъарсаб хизандиъ чпин аьдатар шулу, гизаф ляхнар жара хизандиъ жараси хъуз мумкин ву. Амма му аьгъвалатра, сабур апѳури гъахъиш, читниб дар. Цѳиб вахтаналан, цѳийи хизандин къайдайихъди таниш шули, дурарин аьдатариз фикир туври, гъадрари апѳубси апѳуз хъибди. Сижари тувру вари насигъятарихъ хъебехъай, дурарихъан чухсагъул пуз магъарханай: думу кас увутган яшнан аьхюр ву ва уьмериканра увузтган гизаф аьгъя. Саспидари, сижариин хъугъвал алдарич кѳури, дугъу гъапибдиз ав кѳури шулдар, дугъу гъапи хурагъкъан ипѳурдар. Хулан эйсийи кѳурубдиин, апѳубдиин хъугъвал алдарди хъуз хай даршул. Аьдат вуйиганси, жигъилхпириз уьмрин тажруба сижаризсибкъан адаршул. Гъаци вуйиган, дурариз учвуз кюмек апѳуз ккун шулу. Мусурманар чиб-чпин хъугъвал алидар духъну ккунду. Ав, жилирин абийр-бабарихъди сатѳиди яшайиш шлуган, жюрбежюр читинвалар хъуз мумкин ву. Гъар йигъан хурагъ апѳури саб хулаъ чиб-чпиз алахъури шлуган, мушваъ сабур лазим шул. Фукѳа дару ляхнарин кѳуллан улхбар мапѳанай. Эгер сабвал адарди гъабхъиш, йигълан-йигъаз читинди хъибди. Хъа эгер уву сижар

рихъди уждар аьлакъийриъ гъахъиш, жилир увкан рази хъиди. Хъа саб фукѳа дубхъну, аьлакъийр чѳур гъахъиш, фу дапѳну ккунду? Думу дѳюшюшдиъ сабни ражари уву сабур дапѳну, яваш духъну ккунду. Кѳваин дапѳну ккунду, сабур гъапидариз Аллагъу Тааьлайи фицдар ниъматар гъязур дапѳнаш. Усал ляхин хъибдар, гъелбетда ужуйира хъибди, эгер уву, душну, сижарихъан бахишламиш апѳуб ккун гъапиш, гъятта думу гъякъ даршра. Гъадму ляхни учву искан апѳиди кѳури гучѳ мапѳанай. Ваъ, иллагъки думу ляхни инсан заан апѳуру. Дицдар ляхнар, гъелбетда, аьхю юкѳв айи ва гизаф фикирлу ксариз хас ву. Сижар чан гужли ва назук терефар айи варисдар инсан вуйиб, думу ккунивал ва хъайивал дапѳну ккуни дишагъли вуйиб магъарханай. Эгер гуж ва сабур гъапиш, саѳиб вахтаналан, учвузра аьгъдарди, думу кас ичв кѳваз манир ва багагълур хъиди. Ав шулу дѳюшюшар: сижари, швушв хул'ан адауз ккуниган, балин улихъ дивру суал «узу дарш думу?» Мицдар суалар балин улихъ дивуз хай даршул, гъаз гъапиш учву къюридра дугъаз багъаллу вучва. Гъацира хай шлу ляхна-рикан Аллагъу Тааьлайиз варитган даккниб жилири хпириз тѳалакъ тувувал вуйиб аьгъяди ккунду. Хъа гъамцира шулу: хулан гъялнан хпир инжик гъахъиган, уч дапѳну чан шей'ар, чан жилирин саб ихтиярра адарди, чан абийр-бабарихъна гъягъюру. Мицдар ляхнар апѳуз хай даршул! Фукъан читинвалар алахъурушра, жилирихъ хъайи швушваз сакъюд йисандин арайиъ шлубкъан гизаф сабур апѳуб лазим ву, гъаз гъапиш гъарсаб читинвалин къяляхъ рягъятвал шулу, - дупна Гирами Къур'андиъ.

Мягърам дарурихъди гафар-чѳалар гъаз апѳуру?

Аьхиримжи вахтари ухъуз гъяятдиъ, къючийриъ, паркарить, кинотеатрариъ саспи баярна шубар, чпи-чпиз мягърам дару, никягъра алдрударихъди хилхъан дидисну гъягъюри, чиб-чпихъди гафар апѳури, гъятта макарра кмиди апѳури рякъюрхъуз... Гъачай гъаму дѳюшюшдин гъякънаан Шари-аьтдиъ фу дупнаш, лигухъа.

Мугъяммад-амин Мягъяммадрасулов

Шариаьтдинди чиб-чпиз мягърам дару ксариз ва никягъ адрудариз саб йишваъ мягърам хътарди сарна-сарди гъузуз гъадагъа дапѳна. Пайгъамбарин гъядисдиъ дупна: «Жилижвина дишагъли сарна-сарди даришри, дугъриданна дурарин арайиъ шубубпир шейтан шулу» («Жамиуль-агъядис», №17646). Гъацира «одноклассникариъ», «асъкайиъ» ва гъ.ж. сайтариъ, гафар-чѳалар апѳуз хай шулдар,

дарапѳруган, имбудари дурар искан вуйидарикан гъисаб апѳуру, саспидари гъятта дурарихъди юлдаш'валкъан апѳурдар... Саб гафниинди, имбудариз дурарира, чписи, никягъ апѳайизра никягъ апѳбан къяляхъ шлу ляхнар дапѳну ккунду. Ккунивалиан жюрбежюр ихтилатар урхури, телевизорин гъацдар кинийриз лигури, шубариз чпиз жилир агуз юкѳв шулу ва гъамци сарихъди, хъа бязидар кѳуруш, - швнурсарихъди гафар апѳуз хъюгъру. Гизафси шубарин чпин аьгъдрувалиан, диндин тербия адрувалиан гъамцдар гафарихъан мина аьхю гунагъ апѳуру, хъасин дурар кучѳликк, аьхю футнайикк ккахъру, ва инсанарин мелзнийн шулу. Мицдар ляхнарин къяляхъ, ухъуз аьгъюганси, бали мицир шуран терефнази фикиркъан тувурдар. Гъамци му шуран уьмур пуч шулу, хизан ккебгъуз читин шулу.

фицики гафар апѳурайи вахтна жара гунагъан фикрар кѳулиз гъюру. Аллагъу Тааьлайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Гъятта зинайихъна багахъкъан махъанай, Дугъриданна думу алчагъ, пис ва бетер рякъ ву!» (сура «аль-Исра», 32-пи аят). Му аятдиъ Аллагъу Тааьлайи, зина мапѳанай, дупну гъибтнадар, гъятта зина мапѳанай кѳури, ижмиди дупна, яни зинайихъна хъаьру ляхнарихъанра ярхла духъну ккунду. Жюрбежюр сайтариъ гафар-чѳалар апѳувалира гъаддихъна хъаьру.

Чиб-чпихъди гафар-чѳалар апѳуз аьшкъ шлу себбар

Думу себбарикан саб ву «мода», эгер дидиз гъамци пуз шулуш. Баяр-шубар саб яшназ гъюри, школайиъ аьхю классариз удучѳвнайи вахт, дурариз шлихъдикѳа гафар-чѳалар апѳуз, чпи улупуз ккун шлу вахт ву. Хъа ужуб хизандиан вуйи шубар, диндин илим, тербия айи шубари, чпин марцивал, намус уьбхюз ккунидари дицдар ляхнар

Гафар-чѳалар апѳуз хай шлу дѳюшюшар

Никягъ апѳуз ният айидариз чиб-чпиз рякъюб суннат ву, аьврат дару йишвариз лигуб, яни жилириз дишагълийин машназ ва хиларин гагъариз лигуз хай шулу. Гъациб ният ади дишагълийизра жили жвуван аьврат дару йишвариз лигуз ихтияр а. Хъа ухъу гъапибтган гъайри, жара йишвариз лигуз ихтияр адар. Ухъу гъапиганси, ихтияр а, месэла, жили жвуваз дишагълийин машназди лигуз, дугъан утканвал аьгъю апѳуз кѳури, дугъан хиларин гагъариз лигуз, дугъан лигъдин ранг аьгъю апѳуз кѳури ва гъ.ж. Гъамци ву дишагълийирин терефнаанра. Эгер ухъу зиихъ гъапиш саб ражари лигбаан аьгъю апѳуз шулдарш, лазим вуйи къадар лигуб текрар апѳуз хай шулу. Хъа никягъ апѳуз ният айиз кѳури гъаригъан гюрюшмиш шули, гъаригъан СМС-ийр дикѳури гафар-чѳалар апѳуз хай шулдар, гъаз гъапиш шуран утканвал аьгъю апѳуру кѳури, гафар-чѳалар апѳуб лазим шуладар.

Абийр-бабарик тягънийр кирчри, дурарина сес за мап'ан

ДАДАЙИН ВЕЛЕДАРИХЪНА ВУЙИ ККУНИВАЛ ЖАРА ЖЮРЕЙИН ККУНВАЛИХЪДИ
ТЕВУЗ ШЛУБ ДАР

Ихъ вахтари абийр-бабарикан, веледар хъпехурдарчухъ дурари, уч'ина сес за ап'ури шулу, к'ури, гизаф ебхъури шулу. Гъа-цира саспи вахтари ухъура абийр-бабаринна веледарин арайиъ шлу гъалмагъаларин, жилири, хпирихъ хъпехъури, абийр-бабариз гиранан ктагъру дюшошарин шагъидар шулхъа. Гъамдихъди узус абийр-бабарин разивал гъазанмиш ап'бан бадали ва веледари чпин дурарихъна вуйи буржар тамам ап'бан бадали му дюшошарин гъакънаан Гирами Къур'андиъ ва Пайгъамбарин Җ гъядисариъ фу дупнаш, Аллагъдин Җ кюемкниинди ихъ газат урхурдариз ктибтуз ккундузуз.

Хадижат Эседуллаева

Гирами Къур'андиъ Аллагъу Тааълайи Чаз шерикар тутрувуб ва абийр-бабариз уж'вал, гъюрмат ап'уб амур ап'ура. Гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Узу васият гъап'унза инсандиз абийр-бабарихъна ужуйи хъуб, гъюрмат ап'уб, дадаи чинвалиинди велед чан фуниъ гъахури гъахъну ва аъзиятнинди думу дюн'яйиз адагъну» (сура «Агъкъаф» 15-пи аят). Аллагъу Тааълайи дишагълийин юк'в чан веледар ккун ап'руганси халкъ

Эгер абийр-бабарикан саркъан, ясана кьюридра къаби гъахъиш, дурариз наразивал улупури «уфкъан» мак'ан, дурарина сес за мап'ан, дурарихъна гъюрматнинди рафтар ап'ин

дап'на ва жара жюрейин ккунивал му ккунивалихъди тевуз шлуб дар. Дада багахъ хъимиди, ч'ивиди имици, ухъу дугъаз кьимат тувурдархъа, гъюрмат ап'урдархъа, думу имдруган, хъасин гъаври шулхъа. Дада кечмиш хъували веледарин к'ваъ вари уъмриз кьут'къли шил гъибтру. Сар касди Пайгъамбарихъан Җ гъерхру: «Я Аллагъди Җ Гъаънайир Җ, инсанарикан шлиз артухъди гъюрмат дап'ну ккунду?». Пайгъамбари Җ гъапну: «Дадаииз», «хъасин шлиз?» Пайгъамбари Җ хъанара «Дадаииз», - к'ури жаваб туву, хъанара му суал тувган, Аллагъди Җ Гъаънайири Җ «дадаииз» к'ури жаваб туву. Юк'убпи ражнура думу касди му суал тувган, Пайгъамбари Җ «Адашиз» к'ури, жаваб тувну. Мушваъ шубуб ражари гъерхган, дадаииз гъюрмат дап'ну ккунду дупна к'ури, ухъу мид'ан дадаииз артугъси гъюрмат дап'ну ккунду, хъа адашиз ц'иб гъап'ишра хай шулу, к'ури гъаври духъну ккундар. Ухъу дурариз кьюбридизра гъюрмат ап'ури, дурар ухъ'ин рази шлуганси дап'ну ккунду. Дурариз тягънийр йивури, дурарина сес за ап'ури духъну ккундар. Гирами Къур'андиъ дупна: «Эгер абийр-бабарикан саркъан, ясана кьюридра къаби гъахъиш, дурариз наразивал улупури «уфкъан» мак'ан, дурарина сес за мап'ан, дурарихъна гъюрматнинди рафтар ап'ин» (сура «аль-Исраъ» 23-пи аят). Ухъу яшназ илт'ик'нашра, эгер абийр-бабар

ч'ивиди имиш, ухъу дурарихъна гъюдлиди, гъюрматнинди рафтар дап'ну ккунду. Ухъу ахъю гъахънушра, ухъ'ин абийр-бабарихъна вуйи буржар гъузру.

Фикир ап'ру касдиз саб гъабхъи

Дюшош

Саб гъамциб дюшош гъабхъну: «Саб фици-вуш адашна бай сат'иди дустагъдиъ дусру. Дурар дустагъдиъ Рашид к'уру касди итру. Му балин адаш яшар духънайир вуйи ва гъарган гъудгнин мани штухъди жик'ури шуи. Хъа дустагъдиъ дугъаз мани шид наънан вухъа? Магъа гъач'ининдин гъудгниз думу гъудужвган, дугъаз гажниъ мани шид ади бихъуру. Адаши балхъан гъерхру: «Фици шид мани гъап'унва?». Бали жаваб туву: «Узу гъач'ининдикъан гажин лизи нафт айи лампайин багахъ дибисну гъузунза, йиз адашихъан мани штухъди гъудгнин жик'уз хъпан бадали». Му ляхникан хабар шулу дурар дустагъдиъ иту Рашидлиз ва дурар айи йишв'ан лампа адабгъуз гъитру, шид мани дарап'бан бадали. Хъайигъанра адашин гажниъ мани шид ади шулу ва наънан вуш, балхъан гъерхру. Бали к'уру: «Узу гажин йиз ккурттарикк ккивну ихтият ап'ури гъиб-

тунза, гъач'ининдиз шид мани гъабхъну». Адаши чан бализ, заткъан жегъеннеминдиз ц'ла кудруб'к'уз к'ури, дюаъ гъап'ну. К'ваинди гъибтай, абийр-бабари чпин веледариз гъап'у дюаъ Аллагъу Тааълайи къабул ап'уру. Сабсана дюшош к'ваин ап'идихъа. Сар касдин яшар шули хилар гук'ни гъахъну. Дугъаз байра айи. Хъа адаши фук'ла хърубзури ип'руган, чаз даккун шлуган, хулан сабуну мурчваъ саб кьюлин тики дивну, бали адашиз жаради йишв ап'уру. Дугъан адаш кечмиш гъахъиган, дугъан бали, яни гъак'ирин хтули, жаргъури душну, думу кьюлин тики дибисну, к'уру: «Адаш, уву къаби хъайиз, увура жара ап'уз узу му кьюлин тики уьхъури гъибтдиза». Хъасин думу чав адашиз гъап'у ляхнин гъаври шулу, амма сарун къан вуйи. Мицдар мисалар гизаф хуз шулу, хъа гъаври шлу касдиз гъамура ч'яаън ву. Абийр-бабар гъаргандиз гъузрудар дар, дурар имици, дурариз гъюрмат ап'инай, дурар ккун ап'инай. Эгер ухъу ихъ абийр-бабариз табигъ шулуш, дурарихъна адаб ап'уруш, жамьяътдин арайиъ ухъура ужудар ксарикан шул. Ухъхъан жара яшлуирикан саризра гиран ктап'уз хъибдар, гъаз гъап'иш дурар ихъ абийр-бабарихъди теври, дурарра шлин-вуш абийр-бабар вуйиб ихъ к'ваинди гъубзди, иншаАллагъ.

» 7

Ухъуз фу лазим ву?

Гизафси инсанар дюн'яйихъ хъергну айи вахтар улуркъна – вари фу-вуш абгурайганси а. Гъамусдин вахтар инсанди, чан бистниъ гъабхъи мейвайин, чан хюнди туву никк'идин рази духъну, гъаму ч'яаън вузуз, к'уру вахтар дар. Му вахтар, инсан пуликан, девлетнакан асиллу духънайи вахтар ву, гъаз гъап'иш, фу ап'урушра, пулихъ ву, рякъ вушра, ип'руб-убхъруб вушра, палат вушра ва гъ.ж.

Мугъаммад аль-Къагъиби

Фужк'ла бабкан гъахъиш, шлик'ла швушв гъахъиш, фужк'ла кечмиш гъахъиш – харжар шулу. Уву яв хизандиз гъазанмиш гъап'убдикан харжар шулу. Гъийин дюн'яйи инсан к'ул'ан адагъру гизаф ляхнар а. Дицдар ляхнари гизаф къадар лазим дару харжар ап'убра т'алаб ап'ура. Фу дап'ну ккунду? Наънан думукъан пулар агуру? Фици гъазанмиш ап'уру? Варидари сабси гъарай ап'уру: «Пул, пул пул!». Гъамцдар ляхнари инсан наънан-вушра гъазанмиш ап'уб буржлу шула ва дугъу, чав фици гъазанмиш ап'ураш, лигурадар: гъялалвалиинди, дарш гъярамвалиинди. Ав, инсан саб ужуйи пул кайи ляхниъ уч'ивуз мумкин ву ва гъятта, дугъу фук'ла гъит'ибк'урдаршра, дугъан гъазанж гъярам вуйиб хъузра мумкин ву. Дидиз фикир тувну ккунду. Ихъ инсанариз айи ц'иб гъялалиин рази йихъай, гизаф гъярамдинтан гъапиган, гъаври шулдар. Аллагъу Тааълайи Гирами Къур'андин гизаф аятариъ ухъкан Аллагъдихъан Җ гуч'рудар хъуб, гъялал ризкъ абгуб, ухъуз туву гъялаликан ип'уб теклиф ап'ура. Къур'андиъ дупна (мяна): «Эй, Аллагъдихъ Җ хъугъдар! Узу учвуз туву гъялаликан ип'инай, Аллагъдиз Җ гъямд ап'инай, эгер учву Дугъаз ибадат ап'уруш» (сура «аль-Бакъара», 172-пи аят). Эгер ухъу гъялал саргъятарилан удуч'ивури гъахъиш, ухъу Чан хъюлакк шлубдикан Аллагъу Тааълайи ухъуз хабар тувна. Аллагъу Тааълайи Къур'андиъ дупна (мяна): «Узу учвуз туву гъялаликан ип'инай, амма гъялалин саргъятарилан муулдуч'иванай, даршиш уч'ина Йиз хъял хъибди, хъа шлиина Йиз хъял гъабхъиш, думу жегъеннемиъ хъиди» (сура «Тагъа» 81-пи аят). Магъа уъмриан саб мес'ала – Египетдиъ айи сабуну гостиницайин управляющийдихъди гъабхъи саб дюшош. Гостиницайин ахъюри душваъ арагъ айи ресторан ачмиш гъап'ну. Управляющий, душну, имамдихъна чаз душваъ лихуз хай шулуш – шулдарш, гъерхну. Имамди, Исламдиъ думу ляхниз ихтияр туврадар, гъапну. Хъа управляющийи, душваъ ахъю гъазанж ву, хизан ахъюб вуйиз, эгер му ляхниан удуч'ивиш, жара ляхин абгуз читинди ву к'ури, жюрбежюр себебар агуз хъюгъю. Амма имамди дугъаз, хай шулу, гъапундар ва гъадгъу, сабур дап'ну фикир ап'ри к'ури, ухъу зиихъ дибик'наийи Къур'андин аят гъурхну. Управляющий фикрарик кахъну гъушну. Имамдихъди гафар ап'бан къяляхъ, дугъу ляхниан удуч'ивурза к'ури, ижми ният дап'ну, ахъюрихъна гъягъюру. Хъа ахъюриз мицир ужур кас деетуз ккундайи ва, ляхни гъузруш, гъазанж за ап'урзавуз, гъапну, амма дугъан гафарихъан му касдин ижми ният гъюдохъуз гъабхъундар, думу ляхниан удуч'ивну. Гъамдин къяляхъ сад йигъ гъябгъайизра дугъаз Медина шагъриан саб гостиницайин ахъюри Пайгъамбар Җ гъахъи шагъриз гостиницайин управляющийди, ляхниз теклиф ап'ури ва ужуб гъазанжра тувурза к'ури, зенг гъап'ну. Думу ляхин му касдира къабул гъап'ну. Хъасин дугъу гъапну: «Гъямд ибшри Аллагъдиз Җ мицдар гъякъ рякъ улупру алимар айивализ. Алимдин насигъятнахъ хъебегъну, гъамус узу гъар йигъан гъач'ининган Пайгъамбарин Җ мист'ан вуйи уткан экрбин сеснаан уягъ шулаза ва нивк'узра уткан чру куполиз лигури гъягъюру, думу куполин исикк Пайгъамбарин Җ накъв кка». Гъаму ихтилат узус гъеебхъган, Къур'андин аят к'ваин гъабхънийиз, душваъ Аллагъу Тааълайи дупна (мяна): «...Аллагъдихъан Җ гуч'ру касдиз Дугъу фициб-вушра гъялнаан удуч'ивуз мумкинвал тувру ва дугъан фикрикъан адру йишвхъан ризкъ тувру. Шли Аллагъдиина Җ таваккалвал ап'уруш, дугъаз Аллагъ Җ ч'яаън ву» (сура «Тагъа», 2-3-пи аятар).

Абйир-бабарик тягънийр кирчри, дурарина сес за мапан

1 « Ав, гъяйифки, Шариатдин къанунарилан улдучъвру абйир-бабарра шулу. Му дюшошдигъ жвуву ужуйи фикир дапну ккунду дурари кѳурбдикан ва Аллагъра ۞, абйир-бабарра рази шлуганси апуз чалишмиш духъну ккунду. Саспи дадйири, чан бализ швушв гъахиган, бали чаз мугагъназ тувру фикир тувидариз кѳури, балин хпир даккун апуру. Баяри чпин хпариз пешкешар апуруган, дадаи чан къастариан гъаз дугъахъ мукъан харжар апурува, думу узутган зиина вуйин ва гъацира жара суалар туври шулу. Учву ичв хпариз пешкеш апуруш ва дадаииз му ляхин къабул даршлубра аьгъаш, дугъахъан жиниди пешкешар апинай, дадаииз гиран дархъбан бадали, учвуз дици апуз ихтияр а, ясана къюбидизра пешкешар тувай. Гъамциб дюшошдигъра кмиди дадаин кѳваз ицѳру дарапруганси хъуз зегъмет дизигну ккунду.

гажин хлик кабсбакан ктибтза, дадаи кѳваантган гъамциб дюаь гъапу: «Узу бал'ин разиди вуза, ва Увур, Аллагъ ۞, рази йихъ». Пизаф къадар абйир-бабары Аллагъу Тааълайи чиб'ин иливу фарзар: гъудгнар, ушвар ва гъ.ж. - тамам апурудар, амма веледари чпин фарзар апури абйир-бабаризра дурар фарзар вуйибдикан хабар тувуз чалишмиш шулу, амма газафдар гъаври шулдар. Гъялак духъну ккундар, дурарра ужуб рякъюхъна гъюз дюаь дапну ккунду. Саспидариз, чпи гъудгнархъ хъюгъюбси, абйир-бабарра хъюгъюну ккунду. Ав, ужуб ниат ву, амма абйир-бабары гъудгнар апурударш, дурариз къафирар кѳури дурарихъан ярхла хъуб герек дар. Хъа саспидари, дурариз къафирар кѳури, чан хпирна веледар гъадагъну, къаби яшлу абйир-бабар хулаь гъитну, удучъвну гъягъюру. Абйир-бабар телевизориз лигурайи вахтна, дурариз чпин аксивал улупури гафкъан дарпиди, кѳубшвну, нашидар хъивру. Адашин дустар гъафиган, дурарихъди гъюрматсузди шулу, гъадрар себев вуди дугъу гъудгнар апурудар кѳури, ипѳруб марцциди апурударва кѳури, дадаииз тягънийр йивуру.

Гъамцдар эдебсузвалар рякъруган, ерхъруган, жорбежюр суалар арайиз гъюру: гъамци апури гъахънийинхъа Пайгъамбари? Исламдихъна гъамци теклиф апуийин? Ихъ абйир-бабарин ужубсиб уьмур коммунистарин вахтна гъубшну, хъа думу вахтар мусурмнариз фицдар гъахънуш, ухъу гъархну ккундар. Исламдиз рякъяр ачмиш шлу вахтна ухъу, гъамусдин жигъилар, гъеле бабкан духъну ими хъа. Ихъ жигъилвал, кѳуруш, Исламдикан варидариз хабар айи заманайи ухъуз къисмат дубхънахъуз. Гъаци вуйиган, дурариз вахт лазим ву ва ухъу дурариз кюмек дапну ккунду. Эгер гиранар ктаури, гужар апури гъахъиш, гъелбетда, дурар диндихъан ярхла хъиди. Исламдин утканвал варидариз улупну ккунду. Эгер гужар дапну, дада гъудгнархъ хъюгъишра, дугъан думу Аллагъ ۞ бадали дархъуз мумкин ву, хъа бай бадали, бали чав апуру хураг ипѳбан бадали, адашихъди гъалмагъалар дарапѳбан бадали. Эгер учвуз дурар диндихъна дугъу ккундуш, уткан вяъза апинай, дурарихъан дюаь апинай. Эгер учву му дюн'яйи имици, дурариз уж'вал гъапулндарш, дурарихъна вуйи гъякъяр гъюрхюн-

дарш, туба апури, аьфв апуб ккун дапну ккунду. Шли исихъ улупнайи гъудган гъапиш, Аллагъу Тааълайи дугъахъанди дугъан абйир-бабарин улихъ вуйи гъякъяр тамам апици, иншаАллагъ. Пайгъамбари ۞ гъапу: «Шли хамис йигъандин ва жвуми йигъандин арайи лавландинна хъитѳирхбандин гъудгнарин арайи къюб ракаат суннат-гъудган гъапиш, къюби ракатариѳра саб «Альгъям», 5 «Къулгъу», 5 «Фалакъ», 5 «ан-Нас», саб ражари «аятул Курси», ва салам тувбалан къяляхъ 15 ражари «Астагъѳируллагъ» ва салаватарикан фунуб-вушра 15 ражари, хъасин абйир-бабариз думу бахш гъапиш, думуган, иншаАллагъ, Аллагъу Тааълайи Чав, абйир-бабарин улихъ вуйи балин гъякъяр тамам апици. Гъит Аллагъди ۞ ухъу, ихъ абйир-бабар гъаму дюн'яйи имици, дурарин улихъ вуйи гъякъяр тамам апурударикан апури! Амин. Эгер абйир-бабар, чпин веледарикан гиран кади, хъял кади гъахъиш, Аллагъдизра ۞ хъял гъюру. Гъаци вуйиган, абйир-бабары чпи йишвну дахъайиз гъамциб дюаь дапну ккунду: «Я Аллагъ ۞, узу веледариз йиз хъял улупурза, хъа Уву дурарина хъял мапан, йиз веледариин рази йихъ». Хъа эгер дурар му дюаь дарапѳди дахъиш, гъачиндизкъан дурарин веледариина малаикари няня алапуру. Веледарира чпин абйир-бабариз дюаь дапну ккунду. Гирами Къур'андиѳ дупна: «Уву дурарин язухъ апин, дурарин улихъ фурс ктарди йихъ ва ккун апин: «Я йиз Аллагъ ۞, йиз абйир-бабариз рягъим апин, дурари, узу бициди имици, узуз тербия туври, узухъна рягъим гъапѳганси». Гъит Аллагъди ۞ ихъ Пайгъамбарихъна ۞ вуйи ккунивал артухъ апури, Дугъан суннайихъди гъягъюз амур апури. Гъит ухъуз ихъ абйир-бабар ккун апуз, дурарин улихъ вуйи гъякъяр тамам апуз Аллагъди ۞ амур апури! Амин!

Абйир-бабариз гъюрмат апуру касдин уьмур Аллагъди ۞ ярхи апуру

Аллагъу Тааълайи Муса пайгъамбариз гъапу: «Шли абйир-бабариз гъюрмат апуруш, Узу дугъан уьмур ярхи апуруза ва дугъаз гъюрмат апуру веледар тувурза, хъа фуж абйир-бабарихъ хъпехъурдарш, Узу дугъан уьмур жикъи апуруза ва дугъаз чахъ хъпехъуру веледар тувурза». Ябу Язид Бастамийи гъапу, сад йигъан къюрдну йиз дадаи, шид ча, гъапи. Узу шид хайиз, думу гъахънийи ва узу раккъихъ думу уягъ хъайизкъан ккилигури дийигъза. Узу ккилигурайи вахтна йиз тѳубаринна гажнин арайи айи штун лит'нариз мирккра кмиди йивну, хилик кабснийи. Уягъ гъахъи дадаи хъанара шид ча гъапи. Узу, хил гъачлабккуну, дугъахъна шид айи гажин тувруган, гажнихъди йиз хиллан циьб лиѳра улдубчъвну, иѳи гъябгъюз хъюгъю. Думу иѳдикан дадаи гъерху. Учв уягъ хъайиз узу ккилигбакан ва

ОНЛАЙН

Ччвурар

Суал: Сабина ва Марьям кѳуру ччвурар мусурман ччвурар вуйин? Хъа эгер дарш, жара ччвур иливну ккундин ва, эгер жара ччвур тутрувди, алиб гъибтиш, фукла шулин?
Жаваб: Инсандин уьмри ччвурналан гизафси дугъан хасиятра асиллу шулу. Пайгъамбари ۞ Исламдин дару ччвурар алидариз, харжи мяна тувру ччвурар алидариз мусурман ччвурар туври гъахъну. Гъамдиан ухъу

мусурман дару ччвурар гъюдохюб ужу вуйибдин гъаври шулхъа. Хъа гъацдар ччвурар шулуки, дурар гъюдюдохди гъитну ккундар, - дурар Аллагъдин ۞ ччвурар ву: «Аллагъ», яни анжагъ Аллагъдиз ۞ лайикъ вуйидар. Марьям – Иса пайгъамбарин дадаин ччвур ву. Думу уткан ва берекетнан ччвурра ву, шубариз му ччвур тувуб ужу ву. Хъа Сабина кѳуру ччвур мусурман ччвур дар, думу гъюдюдохюб ужу ву.

Пешкешар

Суал: Пешкеш вуди гаркѳал тувуз ихтияр айин?
Жаваб: Сабан, фу бадали тувраш, дилигну ккунду. Эгер сунна ву кѳури, ясана хулаь ишлетмиш апуз кѳури вуш – ав. Хъа саб тахсир апуз, шлизкѳа гучѳ ккапѳуз, ясана йикѳуз кѳури тувраш, гъелбетки, хай шулдар. Эгер уву дициб ниат ади тувуш, увура гунагънан иштиракчи шулва.

Хатѳа-балайикан

Суал: Жарариз саб хатѳа гъабхъиган, дурарина саб бала гъафиган, йиз юкѳв рази шлуганси гъебгъразуз, гъамциб хъуз мумкин вуйин ва ѳтиан шулу?
Жаваб: Жарариз хатѳа гъабхъиган, дурарина саб бала гъафиган, рази духъну ккундар, уву дициб ляхин ув'ина ясана яв хизандиина гъабхъийиш, рази хъидаива аьхир. Гъаци вуйиган,

жвуваз даккниб имбудариз ккун апуб дюз дар. Пайгъамбарин ۞ гъядисдиѳ дупна: «Ичв иман камил хъибдар, эгер жвуваз ккуниб жвуван гъардшизра ккун апурударш». Магъа ихъ нуксанвал му ляхниѳ ашкар шула. Иман ижми дапну ккунду, эгер ижми иман аш, жарариз хатѳа гъабхъиган, инсан рази шулдар, анжагъ дугъан кѳваз дерд шулу.

Дюаь

Суал: Аьраб чѳал'инди дарди жара чѳаларининди гъапу дюаь къабул апурун?
Жаваб: Дюаь – Аллагъдикан ۞ ккун апуб ву, думу фуну-вушра чѳал'инди къабул апуру, эгер дюаь апурайири чав ккун апурайиби кѳваантган ккун апураш. Дюаь утканди гъапу кѳури чѳаан шуладар, душваѳ ихласвал дубхъну ккунду. Ав, а гъацдар дюѳийр, Пайгъамбари ۞ бязи дюшошариѳ урхрудар, дурар аьраб чѳал'инди урхуб ужу ву ва, думу урхурайибдин мяня аьгъяди гъурхиш, хъана ужу хъибди.

Туалетдизди учѳруган урхру дюаь

[بِسْمِ اللَّهِ] اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ

Бисмиллагъи. Аллагъумма инни аузу бика миналь хубуси валь хабаиси. Мьяна: «Бисмиллагъи. Я Аллагъ, дугъриданна, Увкан узу чѳуру шейтнархъан урхуб ккун апураза».

- Слин йикк гъярам вуйибдикан аьгъязуз, хъа суал гъамциб вуйиз: думу масу туври алвер апуз хай шулин? Сабсана суал: узуз нивкълукди сил гъябкъюнузуз, мидин мяна фициб ву?

- Сил масу тувуз хай шулдар. Му ляхниз далил ву Абу Гъурайрайихъан вуйи Пайгъамбарин ﷺ гъядис: «Дугъриданна Аллагъу Тааьлайи гъярам гъапну аьрагъ ва дидлан гъабхьи пул, гъабклиб фука ва дидлан гъабхьи пул, сил ва дидлан гъабхьи пул» (лиг «Гъятуль гъайван аль-Кубра» 2-пи том, 437-пи маш).
Гъаци вуйиган, гъибт думу ляхин Аллагъ ﷻ бадали ва Дугъу увуз думутлан ужуб тувди, инша-Аллагъ. Гъарган кьваинди гъибтки, ухъуз дибикнайи ризкъ ухъухъна рубкъиди, сарихъанра дидкан саб тикисибкъан ктабгъуз хъибдар. Хъа Аллагъу Тааьлайи ухъухъан имтигъан гъадаб-гъура: гъялал рякъюьди гъазанж апуруш, даршсана гъярам.
Къюбпи суалнакан кфуруш: сил нивкълуь рякъюьвали чфурувал, читинвал ва гъярам мутму улупура (лиг «Гъятуль гъайвани аль-Кубра», 2-пи том, 440-пи маш).
Нивкълукди дурар рякъюьвалин сеbeb уву дурарикан гизаф фикрар апувалра хъуз мумкин ву. Гъаци вуйиган, думу гунагънан ляхин Аллагъ ﷻ бадали гъибт ва, иншаАллагъ, дурар нивкълуь рякъьидарвуз.

- Фуну вахтна «Бисмиллагъи ррагъ-мани ррагъим» пуз хай шулдар?

- Бисмила 4 жорейинуб шулу: 1) важиб, 2) сунна, 3) гъярам, 4) карагъат.
1. Фунуб-вушра гъудгний сура «аль-Фатигъя» урхруган, бисмила пуб важиб шулу.
2. Сунна шулу бисмила пуб, фициб-вушра хайирлу ляхнихъ хъюгъруган – месэла, уьл иплайиз улихъ, гъудгнин жикфруган, дарс урхайиз улихъ ва гъ.ж.
3. Гъярам ляхнарихъ хъюгъруган бисмила пуз гъярам ву, месэла зина апуруган, фу-вуш гъитибкфруган, арагъ убхъруган, Эгер шли-вуш, зина апуруган, аьлхъюри, бисмила гъапиш, думу къяфир шулу.
4. Карагъат вуйи ляхнар апуруган бисмила пуб карагъат ву, месэла, саб сеbebра адарди чан аьвратдихъинди лигуб («Фатгъуль Аьллам»).

- Аьзарлу сагъ апуз кфури нежес кайи сеbebар ишлетмиш апуз ихтияр айин?

- Му суалнан гъякънаан имам Нававийи гъапну: «Дармник вари нежесарикан кашра, спирт ва пиян апуру жара шей'ар кадрухъанмина, аьзарлу кас сагъ апуз чарасуз лазим гъабхьиш, дициб дарман ишлетмиш апуз ихтияр тувра». «...» Асгъябари гъапну: «Сагъ хъуз кфури нежес ишлетмиш апуз ихтияр а, эгер дурарин ерина жара марцци дармнар адарш. Эгер нежесдин ерина марцци дармнар аш, нежес кайиб ишлетмиш апуз гъярам ву», мушваь дурарин ара-йиь хилаф адар.
Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиь дупна: «Дугъриданна Аллагъу Тааьлайи учвуз сагъ шлуб гъярам дапнадар». Гъаму гъядисдиан гъаври шулуки, марцци дарман имиди, нежес кайиб ишлетмиш апуз ихтияр адруб. Хъа гъярамра шулдар, эгер думутлан гъайри жара дарман адарш. Гъацира ихъ сагъабари гъапну: «Дугъриданна, нежес кайи дармнар ишлетмиш апуз ихтияр а, эгер думу касдиз медицинайикан аьгъяш, думу жарабдиинди гъюдохъуз даршлуб аьгъяш, ясана эгер дугъаз дидкан гъякълу мусурман духтри хабар тувнаш. Му ляхниз сар духтур чъаьан шулу» (лиг «аль Мажму»).

- Эгер абйир-бабари гъижаб алабхъуз гъитурдарш, хъа узуз думу алабхъуну ккуниб-дикан аьгъязуз ва алабхъуз ккундира вузуз, гъаму дюшошдиь фу дапну ккунду?

- Абйир-бабарихъ хъпехъуб, дурари кфуруб апуз, дурарин шадвал гъазанмиш апуз ихъ дурарихъна вуйи гъякъарикан ву. Аьбдула ибн Аьмрихъан вуйи Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиь дупна: «Аллагъдин ﷻ разивал, абйир-бабарин разивалиь а, хъа Дугъан хъял – дурарин хъял'ан ву» (ат-Табарани, №12750).
Абйир-бабарихъ хъебехъуну ккунду гъадму дюшошариь, эгер дурари Аллагъу Тааьлайиз аьксивалихъна теклиф апурударш. Гъядисдиь ﷺ дупна: «Халикъдиз ﷻ аьксивал апури, халкъ дапнайидарихъ хъебехъуну ккундар» (лик Жамиуль агъядис, 13\408, №13405).
Хъа гъижаб Аллагъу Тааьлайин амур ву. Гъаци вуйиган, учву му ляхнин гъякънаан абйир-бабарихъ хъпехъури, Аллагъу Тааьлайиз аьксивал апуз хай даршул.
Ухъу кфурадархъа, уву дурарихъди аьлакьйир дючфургъуну ккунду кфури. Ваь. Дици апуз хай даршул. Абйир-бабар фицдар-вушра, дурариз гъюрмат дапну ккунду.

- Халуьин, халаьин балихъди саб хулаь гъузуз ихтияр айин?

- Саб хулаь гъузуз ихтияр а, эгер учвухъда мягърам касра хъади вуш. Хъа мягърам хътарди сарна-сарди дугъахъди гъузуз гъярам ву, гъаз гъапиш думу увуз мягърам дар.

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир!

Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъди аьлакьалу вуйи месэлайирикан гъаври адруб гъерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг апунаь: 8-988-429-26-42
Учхъан шлубдин, иншаАллагъ, учу кюмек апуидича ва ичв гъулуьгъар тамам апуз чалишмиш хъидича.

- Фуну сурайиь «Мим» гъярф адар?

- «Аль-Кавсар» сурайиь «Мим» гъярф адар.

- Жилириз чан хпирихъди жямъаьт-гъудган апуз хай шулин?

- Жилирина хпири сатиди гъудган апуз гизаф фазилатнан ляхин ву. Фицики дурари жямъаьт-гъудган апура, хъа жямъаьт-гъудгнин сарна-сарди гъапну гъудгнитлан 27 ражари артухъ саваб шулу. Гъаци вуйиган, эгер мистаз жямъаьт-гъудгниз гъягъюз шулдарш, хулаь жямъаьт-гъудган апунаь.

- Жямъаьт-гъудган апуруган, гизаф инсанар айивалиан саспи вахтари йиз мухур къиблайихъан гъвала-хъиндиси гъибциури шулу, хъа маш къиблайихъинди шлуганси гъибтуз чалишмиш шула. Узу апурайиб гъякъ вуйин ва йиз гъудган кам шулин?

- Гъудгний ихъ мухур къиблайихъинди илбицну ккунду. Гъаци вуйиган, гъягъта уву маш къиблайихъинди илбицишра, эгер мухур къиблайихъинди илбицнадарш, гъудган батил шулу (лиг «Шаргъуль Мафруз», 252-пи маш).

- Хюни ккибтруган, ккундушра ккундаршра никкдик хюндин нежесдикан кубкфуз мумкин ву. Фу дапну ккунду, вари никк нежес шулин? Дици вуш, базарариь масу туврайи вари никк, хах, мас гъярам шулин? Кюмек апунаьчва жавабнан! Баракаллагъ.

- Хюни ккибтрайи вахтна никкдик хюндин нежесдикан кубкфуну кфури, эгер дид'ан никкдин ранг, дидин т'яаьм ва, ниь дигиш гъабхъундарш, думу кубкфахъан уьрхюз читин вуйивалиан, кубкфудин аьфв апуру (лиг «Шаргъуль Мафруз», 209-пи маш).

- Гъудган дарапуру кас йивну йикфуз хай шулин? Узуз саспи мусурнарикан, гъудган дарапуру кас йикфуз хай шулу кфури, гъеебхъунзуз.

- Сар касди гъудган апурудар кфури, думу йивну йикфуз ихтияр адар, фицики думу закурин йигъан, туба дапну, гъякъ рякъюз гъюз мумкин ву. Му ляхнар вари Аллагъдин ﷻ амринди шулайидар ву, ва ухъуз аьгъдархъуз, Аллагъди ﷻ думу касдиз фици дибикнаш. Гъаци вуйиган, ухъу, эгер шулуш, думу касдиз уткан вяъзийр апури, гъудган апуваликан ктибтури, думу касра гъякъ рякъюьхъна хуз чалишмиш духъну ккунду. Хъа имбу вари ляхнар Аллагъдиина ﷻ гъитну ккунду. Аллагъ ﷻ варибдикан аьгъюр ву.

Рузнама

Апрель

Йигъ	Гъиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гъудуб.	Лисундин Аз- зугър	Гъаркван. Аль- аьср	Лавлан. Аль- Магъриб	Хъитфурхв. Аль- гъишаь
1	5:50	7:29	13:53	17:27	20:18	21:44
2	5:48	7:27	13:53	17:27	20:19	21:46
4	5:44	7:23	13:52	17:28	20:21	21:49
6	5:40	7:19	13:51	17:29	20:23	21:52
8	5:36	7:16	13:51	17:30	20:26	21:55
10	5:32	7:12	13:50	17:31	20:28	21:57
12	5:28	7:09	13:50	17:32	20:31	22:00
14	5:22	7:05	13:49	17:33	20:34	22:04
16	5:18	7:01	13:48	17:33	20:36	22:07
18	5:13	6:58	13:48	17:34	20:38	22:10
20	5:10	6:56	13:47	17:35	20:40	22:13
22	5:05	6:53	13:47	17:35	20:42	22:15
24	5:01	6:50	13:47	17:36	20:44	22:19
26	4:57	6:47	13:47	17:38	20:47	22:23
28	4:52	6:44	13:46	17:38	20:49	22:26
30	4:49	6:41	13:46	17:39	20:51	22:29